21.9.2020 HE 89/2020 vp.
SUPO 933/01.04.01.00/2020

Ulkoasiainvaliokunta
UaV@eduskunta.fi

HE 98/2020 vp

Viite Lausuntopyyntönne 14.9.2020

SUOJELUPOLIISIN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI SÄHKÖISEN VIESTINNÄN PALVELUISTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAIEKSI

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta on pyytänyt Suojelupoliisin lausuntoa hallituksen esityksestä HE 98/2020 vp laiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (jäljempänä SVPL) muuttamiseksi. Hallituksen esityksellä täytäntöön pantavaksi ehdotetun teledirektiivin taajuuksia koskevan sääntelyn tavoitteena on edistää nopeiden langattomien laajakaistayhteyksien saatavuutta ja etenkin 5G-verkkojen käyttöönottoa sekä yhtenäistää taajuuksien jakamiseen ja toimilupien myöntämiseen liittyviä käytäntöjä Euroopan unionissa.

Poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 10 §:n mukaan Suojelupoliisin tehtävänä on sisäministeriön ohjauksen mukaisesti hankkia tietoa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sekä havaita, estää ja paljastaa sellaisia toimintoja, hankkeita ja rikoksia, jotka voivat uhata valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta. Sen tulee myös ylläpitää ja kehittää yleistä valmiutta yhteiskunnan turvallisuutta uhkaavan toiminnan havaitsemiseksi ja estämiseksi. Tätä tehtävää suorittaessaan Suojelupoliisi voi antaa lausuntoja muun muassa SVPL:n soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Menettely on välttämätön koska tyypillisesti lupaviranomaisilla ei ole käytössään tietoa kansallista turvallisuutta vaarantavista uhkista. Tällaiset uhkat pitävät sisällään esimerkiksi laittoman tiedustelutoiminnan, terrorismin ja hybridivaikuttamisen.

Radio- ja verkkotoimiluvat

Lakiehdotuksessa on Suojelupoliisin näkemyksen mukaan kiitettävästi esitetty muutoksia, joiden avulla kansallisen turvallisuuden vaarantuminen voitaisiin ottaa paremmin huomioon myönnettäessä radio- ja verkkotoimilupia. Käytännössä niissä tilanteissa, joissa kansallinen turvallisuus voisi vaikuttaa lupaharkintaan, päätöksen tekisi valtioneuvosto tarkoituksenmukaisuusharkinnan perusteella. Suojelupoliisi pitää ehdotettua ratkaisua perusteltuna.

5G- teknologia

Suojelupoliisi pitää ehdotettua viestintäverkkoihin kohdistuvaa sääntelyä tarpeellisena toimivien, tehokkaiden ja turvallisten viestintäpalveluiden rakentamiseksi. Harvaan asuttuna ja väkimäärältään pienenä valtiona Suomelle on tulevaisuudessa tärkeää hyödyntää 5G:n tuomia mahdollisuuksia. Korkean teknologian maana Suomella on erityisosaamista, jota verkkojen kehittämisessä ja hyödyntämisessä voidaan hyväksikäyttää. Tätä osaamista tulee myös suojata esimerkiksi teknologiavakoilulta.

SUOJELUPOLIISI
Ratakatu 12, PL 151, 00121 HELSINKI

Puh. 029 548 0131

5G- teknologian myötä mobiiliverkkojen merkitys jokapäiväisessä elämässä korostuu. Uusien viestintäverkojen käyttö ei tule rajoittumaan ainoastaan viestintään, vaan niistä tulee leimallisemmin useiden yhteiskunnan tärkeiden toimintojen, kuten liikenteen ja terveydenhuollon, selkäranka. Koska 5G- verkot tulevat ohjaamaan entistä keskeisemmin yhteiskunnan kriittisiä toimintoja, on välttämätöntä huolehtia verkkojen luotettavuudesta ja turvallisuudesta. Lamauttamalla 5G- verkon voi tulevaisuudessa lamauttaa suuren osan yhteiskunnan toiminnasta.

5G verkot tulevat eroamaan toimintaperiaatteiltaan huomattavasti nykyisistä viestintäverkoista. Verkot eivät esimerkiksi tule olemaan nykyistä vastaavalla tavalla keskitettyjä, vaan uusien palveluiden edellyttämien nopeiden yhteyksien toteuttamiseksi verkkojen ydintoimintoja tullaan hajauttamaan. Toisaalta verkot muodostuvat esimerkiksi virtualisoinnin johdosta huomattavasti nykyisiä verkkoja monimutkaisemmiksi. Tämä asettaa verkkoturvallisuudelle uusia haasteita. Koska 5G verkot ovat vasta kehittymässä, on tärkeää, että sääntely on mahdollisimman teknologianeutraalia. Tämä mahdollistaa sääntelyn toimivuuden myös tulevaisuudessa. Suojelupoliisi katsoo, että hallituksen esityksessä on huomioitu hyvin teknologian kehitys.

5G verkkojen turvallisuuteen kytkeytyvät myös valtiollisten toimijoiden muodostamat strategiset riskit kriittiselle infrastruktuurille ja siten myös kansalliselle turvallisuudelle. Kyseiset riskit eivät ole yksinomaan teknisluontoisia, vaan ne liittyvät laajemmin vieraan valtion vaikuttamistoimintaan. Kansallinen turvallisuus saattaa esimerkiksi vaarantua vieraan valtion lainsäädännön johdosta, joka mahdollistaa epäasialliseen vaikuttamiseen viestintäverkkoon liittyvään toimijaan. Vieras valtio voi myös pyrkiä vaikuttamaan omistussuhteiden kautta viestintäverkkoon liittyvässä yhtiössä tai käyttää hyväksi yhteyksiä toiseen valtioon tai järjestöön, jotka saattavat kohdista kybertoimintaa Suomea kohtaan. Edellä mainituista syistä ulko- ja turvallisuuspoliittinen ulottuvuus muodostuu erottamattomaksi osaksi kansallisen turvallisuuden kokonaisvaltaista arviointia, joka on välttämätöntä huomioida viestintäverkkoja koskevassa sääntelyssä.

Viestintäverkkojen turvallisuuden kannalta keskeinen säännös esityksessä on SVPL:ään ehdotettu uusi 244 a §:ä, jonka mukaan viestintäverkkolaitetta ei saa käyttää yleisen viestintäverkon kriittisissä osissa, jos on painavia perusteita epäillä, että laitteen käyttäminen vaarantaisi kansallista turvallisuutta tai maanpuolustusta. Viestintäverkon kriittiset osat varmistavat palveluiden saatavuuden ja viestinnän luottamuksellisuuden. Liikenne- ja viestintävirasto voisi velvoittaa viestintäverkon omistajan tai verkon muun haltijan poistamaan kansallista turvallisuutta tai maanpuolustusta vaarantavan verkkolaitteen verkkonsa kriittisistä osista. Suojelupoliisin näkemyksen mukaan ehdotettu säännös mahdollistaa hyvin verkkoturvallisuuden kokonaisarvioinnin.

Ehdotetun sääntelyn lähtökohtana on ollut tammikuun 2020 alussa hyväksytty EU:n ns. 5G työkalupakki, joka pannaan kussakin jäsenvaltiossa täytäntöön kansallisella lainsäädännöllä. Lainsäädäntöä valmistellaan parhaillaan useissa maissa. Suojelupoliisin näkemyksen mukaan jatkossakin on tärkeää varmistaa, että viestintäverkkojen turvallisuutta koskeva kansallinen sääntely muodostuu yhtä kattavaksi kuin muissa Suomen kannalta merkityksellisissä maissa.

Lakiehdotukseen sisältyy lisäksi uusi 244 b §:ä, jossa säädettäisiin uudesta verkkoturvallisuuden neuvottelukunnasta, joka toimisi neuvoa-antavana elimenä viestiverkkojen turvallisuuden arvioinnissa ja seurannassa. Uudella verkkoturvallisuuden neuvottelukunnalla olisi rooli erityisesti viestintäverkkojen kriittisten osien määrittelyssä. Suojelupoliisi pitää uuden elimen perustamista kannatettavana.

Suojelupoliisin päällikkö
Poliisineuvos

Antti Pelttari

Liitteet -

Jakelu -

Tiedoksi SM/KTY